

DOPING I IDRETTE

Doping er blitt et stadig større problem i enkelte idretter, spesielt blant unge og også utenfor idretten. Hvor stort er egentlig dette problemet, hvorfor gjør enkelte idrettsutøvere dette, og hva gjør vi for å bekjempe dette problemet?

Utbredelse

Eksperimentering med utholdenhetsstimulerende midler i idretten begynte allerede på midten av 1800-tallet. Rundt 1950 ble det økt fokus på dette, og det ble avdekket store forbruk i flere idretter, og på midten av 60-tallet startet systematisk bruk av stimulerende medikamenter i enkelte idretter og faktisk hele klubber. Anabole steroider (bygger muskler) ble prøvd ut på 1940-tallet, da som mannlige hormoner (testosteron), og fikk sitt gjennombrudd på 1950-tallet. Doping har i vært brukt og blitt tolerert i flere kulturer og idretter i lang tid, men det er først de siste tiårene at det har spredd seg til et stort antall idretter og antallet preparater har økt betraktelig.

Tradisjonelt har doping vært knyttet til konkurranseidretten, toppidretten og vinnerlystne utøvere, men de siste årene har doping også spredt seg til uorganiserte og ikke-konkurrerende personer, både ungdom og voksne, som f.eks trener på helsestudio. Disse gjør det som regel for å få et bedre ytre, som oftest en mer muskuløs og attraktiv kropp, og noen blir ikke engang sterkere/sprekere av det. Disse har ikke idretten noen myndighet overfor, og bruk i disse miljøene kan derfor utvikle et samfunnsproblem. En fersk undersøkelse blant 1200 ungdommer i Sverige viser at flesteparten av misbrukerne av anabole steroider er uorganiserte. Veldig mange svarte også at de ikke trente for å bli spesielt sterke, men for å få en muskuløst og attraktiv kropp.

Dopingsmidlene som er mest brukt er stoffer som stimulerer sentralnervesystemet (økt konsentrasjon, reaksjon og utholdenhet), narkotiske stoffer, smertestillende stoffer, vevsoppbyggende stoffer (bygger muskler fortere enn vanlig) og blodddoping (øker kondisjonen betraktelig).

Bruken innenfor konkurranseidretten kommer av flere årsaker. De hyppigste begrunnelsen er sykdom eller skade som har hindret utøveren i å få nok trening til å ta kvalifiseringskrav eller komme i god nok form til store mesterskap. De ser da på doping som en siste utvei for å ikke skuffe seg selv og andre. Det er også mange tilfeller av de som kun ønsker en snarvei til suksess, og som doper seg for å kunne prestere så godt som mulig og slå motstandere og kanskje rekorder. Noen prøver også å tjene penger på denne måten, enten gjennom premier eller gjennom sponsoravtaler. Dette er den nest største gruppen av idrettsutøvere som doper seg, og er gjerne den gruppen det blir slått hardest ned på. Videre har man sett flere utøvere som har begrunnet den positive testen med at kosttilskuddet deres har vært "forurenset", eller at de har blitt utsatt for sabotasje. Noen av dem som blir tatt mener også at de bare er selvstendige mosjonister.

Bruk i privat sammenheng kommer som sagt av at personen i mange tilfeller ønsker å bygge masse muskler og få et attraktivt ytre. I noen tilfeller finner vi også personer som ønsker å forbedre utholdenheten under trening for å kunne trene mer og kanskje bli kvitt overflødige kilo eller få litt mer markerte muskler uten å konsentrere seg om å bygge masse muskelmasse.

I en undersøkelse som Antidoping Norge og Norges Idrettsforbund gjorde av positive dopingtester i idrett i Norge fra 1998 til 2002 utpekte amerikansk fotball og styrkeløft seg som gruppene med høyest prosentvis positive dopingtester. Ishockey og friidrett hadde også et høyt prosentvis antall positive tester. Styrkeløft utpekte seg soleklart i totalt antall positive tester, faktisk over dobbelt så mange som nr. 2 - friidrett. Den samme undersøkelsen viser at det var fire ganger flere positive tester med anabole steroider (vevsoppbyggende midler) enn stimulerende stoffer (utholdenhetsfremmende midler). Av alle de 45 dopingsakene i undersøkelsen var faktisk alle utøverne som hadde brutt dopingbestemmelsene menn.

Alt dette tyder på at det er innenfor idretter med høy fokus på å bygge en stor kropp (styrkeløft, amerikansk fotball, ishockey og til dels friidrett) at problemet med doping er størst, men enkelttilfeller av doping finner man i alle toppidretter. Sykkelmiljøet er også meget utsatt for doping og dopingbeskyldninger pga. tidligere holdninger og avsløringer.

Tiltak

I 1999 ble World Anti-doping Agency (WADA) opprettet for å promotere, koordinere og overvåke de internasjonale anti-dopingtiltakene i verden. Stiftelsen Antidoping Norge (ADN) er sertifisert av denne organisasjonen.

Antallet dopingkontroller i idretten er høyere nå enn før. I Norge ble det i 1996 utført ca. 2300 kontroller, i 2002 ca. 4200 kontroller, og i 2004 ca. 3600 kontroller, alle i regi av enten Antidoping Norge eller WADA direkte. Dette viser at det blir kontrollert mer enn før, noe som skaper bedre oversikt og kontroll med problemet, og selvfølgelig skaper frykt blant dem som doper seg.

Antidoping Norge har for øyeblikket ganske mange kampanjer i gang, både alene og i samarbeid med andre. De kjører to typer forbyggende løp, ett for å skape holdninger mot doping og for å få utøvere til "å spille rent", og ett for å opplyse om skader og straffer ved bruk og annen tilhørighet til doping. Disse kampanjene blir spredt gjennom idrettslag, treningsstudioer, og noe skoleundervisning.

For å skape holdninger mot doping er det brukt kampanjer med brosjyrer, undervisningsopplegg og foredrag der man appellerer til de unge om å være ærlige og å spille rent mot motstanderne sine til tross for motgang og vansker. Alle aktive ungdommer som undertegnede kjenner er mot doping så disse kampanjene må ha hatt en del virkning.

"Skremselskampanjer" blir også brukt. Antidoping Norge har avtaler med alle de store treningsstudiokjedene i landet og det blir der delt ut forskjellige brosjyrer som beskriver skader, virkninger og straffer. Det blir også tatt uanmeldte dopingkontroller ved de aller fleste treningsstudioene, hvor kontraktbrudd og utestengelse fra studioet blir virkningene ved en positiv prøve. Dette fører til at man får en viss kontroll også over de uorganiserte utøverne, men en utøver kan alltid komme seg inn på et annet studio.

Dopingmidler er selvfølgelig forbudt å både lage, handle og bruke, og mesteparten av dopingmidlene smugles inn i landet og selges videre av profesjonelle svartebørshandlere. Mange av forhandlerene selv er dopingmisbrukere, men det finnes også mange koblinger med det profesjonelle narkotikamarkedet. Myndighetene har vedtatt en paragraf i Straffeloven som rammer ulovlig innførsel, omsetning og besittelse av dopingmidler. Det er ikke bare den som doper seg som blir straffet, men også den som bidrar til å dope en annen blir straffet.

Egne meninger

Uansett hva, hvordan og hvorfor man trener, så tar det tid! Som meget aktiv utøver på høyt nivå mener jeg at doping blir helt feil.

Mennesket er bygget for å trenes opp på naturlig vis gjennom trening, naturlig kosthold og restitusjon. Gjennom dette kretsløpet blir man kjent med kroppens fysiske og mentale grenser, utvikling, motivasjon og mestring. Dette gjør man fordi man ønsker å fremme seg selv og føle seg bedre, og å vite at man har jukset med kroppen, naturen og kretsløpet kan ikke være en god følelse for en selv, selv om man kanskje får et flott resultat.

Doping i konkurranser hører i hvert fall ikke hjemme! Konkurransen handler om å trene seg opp til å bli så god som kroppen og naturen vil, helt uavhengig av grunnlag og talent. Hvor god man blir er et direkte resultat av hvor mye blod, svette og tårer man legger ned i treningen sin. Hvis man da tar snarveier som kan ødelegge kroppen og man vinner pga. snarveiene, blir det fryktelig uetisk overfor motstandere som trener på et naturlig, og som dermed ikke ødelegger kroppen sin. Alle skal ha mulighet til å bli så god som mulig uten å måtte risikere helsen for å slå andre!